

Irmeli Myllymäki

Eduskunta

Sosiaali- ja terveystieteiden

Lausuntopyyntö

HE 118/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto hallituksen esityksestä terveydenhuoltolain muuttamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan, että neuvolaa, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa ja lasten sekä nuorten suun terveydenhuoltoa koskevia terveydenhuoltolain säännöksiä muutettaisiin siten, että laissa ei enää säädettäisi tarkoista ajankohdista, jolloin terveystarkastukset on toteutettava. Terveystarkastusten ajankohdista ja sisällöistä säädettäisiin jatkossa asetuksessa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opiskeluterveydenhuollon terveystarkastuksia siten, että oppivelvollisuusikäisten opiskeluterveydenhuoltoon sisältyisi jatkossa Puolustusvoimien ennakoterveystarkastus hyvinvointialueen järjestämänä sinä vuonna, kun opiskelija täyttää 18 vuotta. Kaikkien yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden terveystarkastus ehdotetaan muutettavaksi tarpeen mukaan tehtäväksi, kuten jo nykyisin korkeakouluopiskelijoiden osalta tehdään. Esityksessä ehdotetaan lisäksi säädettäväksi sähköisestä terveystarkastuksesta, jota käytetään opiskeluterveydenhuollossa ja hyödynnetään laadittaessa ennakoterveystarkastuksessa ehdotusta arvioksi palveluskelpoisuudesta.

Muutosten vaikutukset hyvinvointialueiden ja koulutuksen järjestäjien yhteistyöhön

Hallituksen esitys terveydenhuoltolain muuttamisesta kytkeytyy oleellisesti koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon, joka on osa opiskeluhuoltolain mukaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa. Opiskeluhuoltolaki ohjaa kuntia ja hyvinvointialueita vahvasti keskinäiseen yhteistyöhön. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän on järjestettävä opiskeluhuolto yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa siten, että opiskeluhuollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuollon kokonaisuudesta huolehtiminen, koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen edellyttävät käytännössä

toimivaa yhteistyötä koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen kesken. Lisäksi esimerkiksi terveydenhuoltolain 15 a §:ssä on säädetty, että hyvinvointialueen on opiskeluhoitopalveluja järjestäessään toimittava yhteistyössä opetuksen ja koulutuksen järjestäjien kanssa.

Kuntaliitto toteaa, että huolimatta palvelujen toteuttamiseen liittyvästä yhteistyön tarpeesta ja velvoitteista, esitetystä kokonaisuudesta koulutuksen järjestäjän näkökulma jää käytännössä kokonaan puuttumaan. Muutosten vaikutuksia kuntiin tai muihin koulutuksen järjestäjiin ei ole arvioitu lainkaan. Tavoite selkeyttää palveluja koskevaa säädöspohjaa sekä antaa hyvinvointialueille järjestämisen vapautta on hyvä ja perusteltu. Muutosten vaikuttavuuden kannalta olisi kuitenkin tärkeää huomioida vahvemmin yhteistyön tarve ja merkitys kuntien, koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointialueiden kesken.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 11 §:ssä säädetään tiedottamis- ja ohjausvelvollisuudesta. Sen 1 momentin mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskelijoilla ja heidän huoltajillaan on tieto oppilaitoksen ja sen opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhoitosta. Oppilaitoksen ja opiskeluhoitolaisten henkilökunnalla on myös velvollisuus ohjata opiskelijaa hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoitolaisten etuuksia ja palveluja. Sähköiseen terveystarkastukseen liittyvän esityksen perusteluissa todetaan, että ”lähtökohtaisesti koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, että opiskelijoita on tiedotettu sähköisestä terveystarkastuksesta ja sen lisäksi, että huoltajille annetaan tieto siitä, että jatkossa toisen asteen opiskelijat täyttävät ensimmäisenä vuonna sähköisen terveystarkastuksen. Tiedoissa tulee mainita siitä, että sähköinen terveystarkastus toimii terveystarkastuksen ajankohdan määrittelyssä tukena sekä palveluskelpoisuuden arvioinnin tukena.” Kuntaliitto katsoo, että koska kysymyksessä on koulutuksen järjestäjälle uudenlainen yhteistyötä edellyttävä tehtävä, olisi ollut kohtuullista arvioida sen vaikutuksia myös koulutuksen järjestämisen näkökulmasta.

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta

Asetusluonnoksen 5 §:n mukaan ”Kouluyhteisön ja -ympäristön terveellisyys ja turvallisuus on tarkastettava neljän vuoden välein yhteistyössä koulun ja sen oppilaiden, kouluterveydenhuollon, terveydensuojeluviranomaisen, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista on seurattava vuosittain”. Asetusluonnoksen teksti on ristiriidassa valmistelussa olevan terveydensuojelulain (763/1994) kokonaisuudistuksen kanssa, jossa lausunnolla olleen arviomuistion perusteella tullaan korostamaan paikallista riskinarviointia mm. tarkastustiheyden määrittämisessä. Kuntaliitto kannattaa monialaista yhteistyötä sekä aktiivista tiedonvaihtoa eri

osapuolten kesken. Menetelmänä asetuksen mukaiset ns. yhteistarkastukset ovat kuitenkin usein melko tehottomia sekä lisäävät turhaan hallinnollista taakkaa kunnissa.

Yhteistarkastuksilla ei yleensä saada ratkaistua kouluympäristön terveellisyyteen ja turvallisuuteen liittyviä ongelmia. Ongelmia ratkotaan usein tehokkaammin muilla menetelmillä, kuten esim. terveydensuojelun ja tilapalveluiden yhteistyöllä. Asetuksessa ei Kuntaliiton näkemyksen mukaan ole tarpeen määrittää yhteistarkastusten tarkastustiheyttä, vaan yhteistyön tavat ja muodot tulisi voida päättää alueellisten ja paikallisten tarpeiden perusteella. Kuntaliitto huomauttaa lisäksi, ettei kouluympäristöjen tarkastustiheyden määrittäminen asetustasolla ole hallituksen norminpurku hankkeen mukaista.

SUOMEN KUNTALIITTO

Susanna Huovinen
varatoimitusjohtaja

Irmeli Myllymäki
koulutusasioiden johtaja